

עמותת זוכרות - דו"ח פעילות לשנת 2006

עמותת זוכרות שמה לה למטרה להביא את הזיכרון והדיבור על הנכבה לציבור היהודי בישראל. זהו זיכרון אלטרנטיבי, מתנגד, לזיכרון הציוני ההגמוני. הנכבה היא האסון של הפלסטינים משנת 1948, הרס הכפרים, הגירוש וההרג, אך היא גם חלק מהותי מההיסטוריה של היהודים שחיים כאן. היא חלק מההיסטוריה שהושקת וכמעט נמחק מהנוף הפיזי של הארץ. זוכרות תומכת בזכות השיבה של הפליטים הפלסטינים שהיא זכות אישית, אזרחית, של כל עקורה ועקור שגורשו מבתיהם. העמותה המשיכה לגדול בשנת 2006 הן בצוות עובדיה, הן בהיקף פעילותה והן בחשיפתה לציבור.

מיקום

כפי שתוכנן בסוף שנת 2005 עברה העמותה למקום מרכזי בת"א, דבר המאפשר גישה נוחה לפעילים ומתעניינים רבים. המקום של זוכרות גדל וחוץ ממושרד הוא משמש גם מרכז מידע, הולך ומתרחב, על הנכבה. זוכרות נמצאת, ממרץ 2006, סמוך לכיכר רבין ושוכרת מקום יחד עם הארגונים מהפך-תע"ר ונציבות נשים בינלאומית.

הצוות

הצוות של זוכרות גדל ב-2006 באופן משמעותי. בתחילתה הוא כלל שלוש וחצי משרות ובסופה חמש וחצי משרות.

איתן ברונשטיין, מנהל (משרה מלאה).

ממקימי זוכרות. לפני כן עסק בחינוך פוליטי בארגונים שונים. עבד מספר שנים בבי"ס לשלום בנווה שלום/ואחאית אל סלאם וריכז שם את פעילות הנוער. נולד בארגנטינה ומגיל חמש גדל בקיבוץ בחן. אב לשלושה בנים ובת. בעל תואר שני בלימודי פרשנות באוניברסיטת בר אילן.

נורמה מוסי, סגנית מנהל (שלושת רבעי משרה).

ממקימות זוכרות. נולדה בארגנטינה וגדלה בקיבוץ עמיר. למדה צילום בבצלאל וכרגע דוקטורנטית בלימודי פרשנות באוניברסיטת בר אילן.

טליה פריד, ניהול ידע ועיצוב (שלושת רבעי משרה).

הצטרפה לזוכרות ב-2003. בעלת תואר ראשון בסוציולוגיה ויחסי מיעוטים באוניברסיטת בוסטון.

מספר	שם	תפקיד	היקף משרה
1	איתן ברונשטיין	ניהול כללי	מלאה
2	נורמה מוסי	ניהול חינוכי	שלושה רבעים
3	טליה פריד	ניהול ידע ועיצוב	שלושה רבעים
4	רנין ג'רייס	איסוף ועריכת עדויות	חצי
5	פרידריקה שוורצר	פיתוח משאבים	חצי
6	עומר אגבריה	ריכוז סיורים	חצי
7	אסתר גולדנברג	ניהול משרד	חצי

חצי	עריכת כתב עת	תומר גרדי	8
חצי	ריכוז חינוכי	אורי גופר	9

פעילות

דו"ח זה מסודר ע"פ ארבעה תחומי הפעילות של זוכרות: פעילות במרחב, חינוך, ייצור והפצת ידע, בניית יכולת ארגונית.

פעילות במרחב

הפעילות בתחום זה כוללת סיורים בכפרים פלסטיניים הרוסים, התנגדויות לתכניות בניה על שרידי ישובים פלסטיניים, מאבק לשילוט רשמי של כפרים הרוסים, אירועי זיכרון, הפעלת פעילים מקומיים, הפקת מפת נכבה בעברית, הכנת מדריך טיולים לכפרים הרוסים, מפת ת"א עם הכפרים הפלסטיניים שבה.

סיורים לאתרים פלסטיניים הקשורים בנכבה

התכנון לשנת 2006 עמד על **שישה** סיורים גדולים, הכוללים הפקת חוברת והצבת שלטים; **עשרים** סיורים לכפרים עבור קבוצות מוגדרות.

בפעילויות אלה המטרה היא להרחיב את הידע על מקומות שנהרסו בנכבה הפלסטינית ולהנגישו לציבור; השאיפה היא להרחיב את מעגל המשתתפים, בעיקר היהודים, בסיורים ליישובים הרוסים; להביא לפרסום בכלי התקשורת על אירועים אלה ועל מה שהתרחש במקומות הללו ב-1948; להיענות לביקוש, גובר והולך, של קבוצות מוגדרות לבקר באתרים פלסטיניים הרוסים.

בפועל, תחת ניהולו של עומר אגבריה, שהוא רכז הסיורים של זוכרות מאז אוגוסט 2006, התקיימו **שמונה** סיורים גדולים: בעין אל מנסי, מיסכה, ליפתא, ביר אסבע, תרשיחא, הגולן, א-שג'רה, רמלה. בסיורים אלה השתתפו **1100** איש/ה. אירועים אלה סוקרו **בהמישה עיתונים ובתכנית רדיו אחת**.

- בכל הסיורים הוצבו שלטים המציינים אתרי הכפרים.
- לעין אל מנסי, הגולן, ביר אסבע, תרשיחא וא-שג'רה הופקו חוברות חדשות.
- לסיור בליפתא הודפסו חולצות מיוחדות עם הכיתוב "כמעט שישים לנכבה". סיור זה נעשה לראשונה בהשתתפות פלסטיניים החיים בגדה המערבית, בשיתוף עם ארגון מרכזי הנוער במחנות הפליטים. הוא מרכיב בפעילות קואליציית "60 שנה לנכבה".
- הגולן נכבש ב-1967 והוא סורי אבל חשוב שיהודים בישראל ידעו מה היה שם. הסיור לגולן נעשה בשיתוף "עמותת הגולן" וביוזמה משותפת עם זוכרות.
- הסיור ברמלה הופסק באלימות ע"י המשטרה.
- בא-שג'רה ובביר אסבע **השתתפו לראשונה עדה ועד יהודי**. הוא היה חייל בין כובשי ביר אסבע בנכבה והיא חייתה בסג'רה היהודית בשכנות לפלסטינים עד 1946.

- בביר אסבע, תרשיחא, עין אל מנסי, רמלה ובגולן הפעילות נעשתה בסיוע פעילים מקומיים, יהודים וערבים.

סיוורים אלה ממשיכים ומחזקים את המסורת של זוכרות בהכרה מחדש של הארץ, של מה שנהרס בה בנכבה. פלסטינים באים בקבוצה כמעט קבועה מרמלה ולוד שנוספים לה פליטים מהכפרים בהם נערך הסיוור ושכניהם. ישנו גרעין כמעט קבוע של יהודים שבאים לסיוורים אבל חלק גדול גם מתחלפים. נראה שעבור יהודים רבים חשוב להשתתף בסיוורים בודדים כדי להבין במה מדובר אבל אין חשיבות של ממש להכירות עם המקומות הרבים והשונים שזוכרות מבקרת בהם. דפוס זה גם מופיע אצל פעילי זוכרות עצמם, שלא כולם מגיעים לכל הסיוורים. יש גם יהודים המגיעים לסיוורים סמוכים למקומות בהם גדלו או חיים כיום. לשנת 2007 מתוכנן פרויקט הערכה של הסיוורים כדי להבין טוב יותר את משמעותם. הנה תגובה שהתקבלה על הסיוור ברמלה:

איתן שלום,
סליחה שאני לא מתייחסת יותר לפעילותיכם החשובות.
אני קוראת את מכתביך ודיווחיך ומשתאה על הנחישות. פרס ישראל (...?) צפוי לכם יום אחד...
הסיפור על רמלה מקומם במיוחד, כנראה בגלל ראש העיר הגזען והגס.
יישר כוח,
מימי חסקין

סיוורים לקבוצות מוגדרות

בוצעו 24 סיוורים, 21 לקבוצות מחו"ל ו-3 לקבוצות מהארץ. הקבוצות מחו"ל קשורות בפרטנרים השונים של זוכרות וגם ארגונים אחרים המעוניינים ללמוד נרטיב שונה על הארץ. השתתפו 375 איש/ה. סיוור אחד צולם לטלוויזיה של ערוץ הוט הארצי. בחלק מהסיוורים משתתפים פליטי הכפרים. נכנסו למעגל ההדרכה של הסיוורים שתיים חדשות מצוות זוכרות. תשעה מהסיוורים היו לליפתא, תשעה ליפו ומנשיה, ארבעה בפארק קנדה ואחד במיסכה.

סיוורים ליפו לקהל הרחב

מעבר למה שתוכנן, בקיץ החלו סיוורי שבת ביפו ביוזמתו של יובל תמרי ואח"כ הצטרפה להדרכות גם אסתר גולדנברג, שניהם מזוכרות. ההזמנה לסיוורים אלו פורסמה ב"עכבר העיר" וב"טיים אאוט". הם נעשו בשיתוף פעולה עם קפה יאפא. נערכו **תשעה** סיוורים כאלה והשתתפו בהם 120 איש/ה. השתתפות בסיוור עלתה 40 ש"ח למשתתף. ההכנסה לזוכרות הייתה בסה"כ כ-5000 ש"ח. לסיוורים אלה הגיע ציבור שבד"כ לא מגיע לפעילות אחרת של זוכרות, כנראה כי זה סיוור פחות מזוהה או פוליטי באופיו. שכן, אין בו הצבת שלטים והנכבה היא רק חלק מהידע שמועבר בו. זה מאפשר לא/נשים שמתעניינים ביפו, בהיסטוריה של הארץ ולטיילים, להיחשף לפעילות של זוכרות ולרעיונותיה.

התנגדות לתכניות בניה על אתרים פלסטינים

הוגשה התנגדות אחת, לתכנית בניה ביהוד. התכנית כוללת הרס של כל מרכז העיר העתיק, שהיה העיירה הפלסטינית עבסייה עד 1948. התכנית הישראלית היא להקים במרכז העיר העתיק של העיר האיטלקית

לוגאנו. זוכרות מתנגדת להרס שרידי המבנים הפלסטיניים ללא מתן כל דין וחשבון על כך. ההתנגדות פורסמה במקומון של "ידיעות אחרונות" באזור יהוד. פעילי זוכרות גם נפגשו עם שני פליטי עבסייה, החיים קרוב לרמאללה, ותיעדו את עדויותיהם. התכנית לשנת 2007 היא לקיים אירוע ציבורי ביהוד על עבסייה. בפעילות זו היה שיתוף פעולה עם מיכאל יעקובסון, ארכיטקט צעיר, שפרויקט הגמר שלו בארכיטקטורה היה על יהוד/עבסייה. עיתונאים מחו"ל הופנו ע"י זוכרות לעניין תכנית בניה זו. בהמשך להתנגדות הבניה על ליפתא שהוגשה בשנים 2004-2005 הוזמן איתן ברונשטיין לכנס באמסטרדם שריכז מספר מומחים כדי להתנגד יחד לבניה בכפר.

מאבק לשילוט רשמי של כפרים פלסטיניים הרוסים

במרץ 2006 התממשה פעילות מתמשכת של זוכרות, שהחלה בשנת 2003 ועוסקת בשטח פארק קנדה. הקק"ל הציבה שני שלטים בפארק קנדה הכוללים גם את סיפוריהם של יאלו ועמואס, שני כפרים פלסטיניים שנהרסו במלחמת 1967 במקום. זה היה שיאו של מאבק מתמשך בנושא, שכלל עתירה לבג"ץ. בתחילה קק"ל התנגדה לשילוט זה אבל נאלצה להסכים אחרי הגשת העתירה. דבר הצבת השלטים פורסם ב"הארץ". שבועות ספורים לאחר מכן נעקר אחד השלטים מהקרקע והשלט השני נמרח בצבע שחור, שכיסה רק את הטקסט על הכפרים האלה. שאר הטקסט לא נפגע. פגיעה זו, בשלטים רשמיים של הקק"ל, מראה עד כמה פעולת השילוט של הכפרים נוגעת בנקודה קריטית עבור היהודים החיים בארץ. זו לא הפעולה ה"קיצונית" של זוכרות המציבה את השלטים, אלא עצם קיומם בנוף, עצם איזכור החיים הפלסטיניים עד הנכבה הוא שמאתגר את הישראלים. במהלך השנה זוכרות פנתה בשני מכתבים לקק"ל: הראשון מבקש לתקן את השלטים שחובלו. השני מציע להציב שלטים דומים בכל האתרים עליהם אחראית הקק"ל. המכתבים נשלחו באפריל 2006. עד לכתיבת שורות אלה, פברואר 2007 לא נתקבלה תשובה למכתב השני, העקרוני יותר. זה מחזק את התחושה שמדובר בנושא רגיש וחשוב וברור שזוכרות לא תוותר בנושא.

אירועי זיכרון

ע"פ התכנית השנתית ובהתאם למסורת של זוכרות תוכננו אירועי זיכרון לטבח דיר יאסין וליום הנכבה. אירועים אלו הם כבר חלק מלוח השנה של האירועים לציון הנכבה וישראלים רבים מתעניינים בהם. באירוע הזיכרון לדיר יאסין השתתפו 100 איש/ה. הוא פורסם באתר NRG של מעריב, בכלי תקשורת ערביים שונים ובראיונות ברדיו א-שמס.

ביום העצמאות הישראלי צוינה הנכבה במספר אירועים:

- הארגון החשאי "כמעט שכחתי" ביצע פעילות אד-באסטינג בת"א, חיפה ויפו ע"י 50 פעילים/ות בלילה. הנה התמונות:
- פעילות זו נתנה הזדמנות לשיתוף פעולה עם פעילים/ות רבות שבד"כ לא מגיעים לאירועים של זוכרות.

- בערב יום העצמאות התקיימה הרצאה של אריאלה אזולאי באולם מלא לחלוטין בזוכרות נכחו למעלה מ-70 איש/ה.
 - אחריו הוקרנו על הרחוב הסמוך למשרדי זוכרות סרטים עם עדויות על הנכבה. המקום המה חוגגי ערב העצמאות.
 - במקביל, בירושלים, הוקרנו סרטים על הנכבה ברחובות העיר במסגרת קואליציית הארגונים המציינים 60 שנה לנכבה.
 - ביום העצמאות עצמו פעילי זוכרות הצטרפו לעקורי מיסכה לביקור בכפרם (באירוע השתתפו כ-200 איש/ה) והמשיכו לתהלכות השיבה בארגון ועד העקורים לאום א-זינאת. מאות יהודים הצטרפו לכ-3000 איש/ה שהשתתפו בתהלוכה. בשני אירועים אלה הוצבו שלטים לציון הכפרים שנהרסו.
- ביום הנכבה הבינלאומי, 15/5/2006, הוזמן יובל תמרי לראיון בתכנית החדשות של לונדון וקירשנבאום בערוץ 10. איתן רייך מזוכרות הוזמן להשתתף בכינוס בלונדון לציון יום הנכבה הבינלאומי. בנוסף, ומעבר לתכנון המוקדם, היו גם שתי פעילויות לציון יום האדמה החל ב-30/3. הועמד דוכן בכיכר רבין וחולק חומר הסברה על יום האדמה והקשר שלו לנכבה. נחשפו לדוכן כמאה איש/ה. נורמה מוסי השתתפה בדיון על יום האדמה בארגון תא חד"ש באוניברסיטת ת"א.
- ציון אירועים אלה, אשר אינם מצוינים על ידי מדינת ישראל, מציב את זוכרות כארגון שמאתגר את ישראל כמדינה יהודית, עבור יהודים בלבד, ע"ח הפלסטינים ילידי הארץ.

מפת נכבה בעברית

עדיין לא קיימת מפת נכבה בעברית וגם ב-2006 לא הצלחנו להפיקה. לקראת סוף השנה נפתח סיכוי ממשי לכך בעקבות עבודת המחקר ועדכון המידע המתקיימת כבר כשנה לגבי כל היישובים שנהרסו בנכבה לטובת שדרוג האתר. נוגה קדמן, חברת זוכרות, החלה ביוזמה להפקת ספר על מחיקת היישובים. הספר מתוכנן לצאת לאור ב-2007 ויכלול מפת נכבה בעברית.

מפת ת"א עם הכפרים הפלסטיניים שבה

בשנת 2006 התחילה זוכרות לאסוף מידע כדי להפיק מפה של העיר ת"א הכוללת את הכפרים הפלסטיניים שהיו בה. מפה זו תכלול את הכפרים ג'מסין אל ע'רבי, סומייל, שייה מוונס, סלמה, והשכונות היפואיות אבו כביר ומנשיה שהיום הם בשטחה של ת"א. זו מפת ת"א רגילה בהוצאה "מפה הוצאה לאור" שיובלטו בה שטחי הכפרים. כמו כן יסומנו בתי כפרים אלה שנותרו בעיר עד היום, יופיעו עדויות של פליטיהם ותמונות ישנות.

מדריך טיולים לכפרים הרוסים

מפאת עומס של פרויקטים שלא תוכננו מראש (ראו גם בהמשך) לא מומש הרעיון להפיק ספר טיולים בדגש על יישובים פלסטינים הרוסים. הוצאת הספר של נוגה קדמן, שיכלול גם פירוט של כל הכפרים

ההרוסים שעל חורבותיהם הוקמו אתרי נופש בארץ ושעומד לצאת בשנת 2007, יענה במידה מסוימת על צורך זה כיוון שבאמצעותו מטיילים בארץ יוכלו לדעת ולאתר אילו כפרים היו עד 1948 במקומות שבהם הם מטיילים.

60 שנה לנכבה

בשנת 2006 החלו התארגנויות שונות לקראת ציון שנת השישים לנכבה, ב-2008. יוזמה אחת כזו מרוכזת ע"י ארגון EPER ושותפים לה, בנוסף לזוכרות, גם פרופיל חדש, BADIL וארגון מרכזי הנוער במחנות הפליטים בגדה. במסגרת זו נעשו ע"י פעילות פרופיל חדש (בעיקר) ו(גם) זוכרות ארבע הקרנות רחוב בירושלים של תמונות וסרטונים הקשורים בנכבה. כמו כן הוקראו עדויות של פליטים. פעילות זו סוקרה ב"הארץ". כאמור, הסיור לליפתא נעשה גם הוא במסגרת ובמימון קואליציה זו.

מחאה בתגובה למיצג הקק"ל

פעילות נוספת, בלתי מתוכננת מראש, הייתה תהלוכה/מיצג מחאה על תערוכה שיזם הקק"ל בשד' רוטשילד בת"א. כדי לפאר את השגיו הציב הקק"ל במרכז ת"א קופסאות ענק, המדמות את הקופסאות הכחולות של הקק"ל. הן נצבעו ע"י אמנים, חלקם ידועים למדי. במיצג נקרא הציבור לתרום לשיקום יערות הצפון שנפגעו במלחמה בלבנון ונמסרה אינפורמציה על הארגון, לפיה הוא הפריח את שממת הארץ. המידע שניתן לציבור היה חסר חלק משמעותי מידי עבור זוכרות: כל עשרות הכפרים הפלסטיניים ההרוסים מהנכבה שעל חורבותיהם קיימים יערות ואתרי קק"ל בארץ. בפעולת המחאה שלה, זוכרות הפיצה לעוברים ושבים פלייר שמפרט את שמות אתרי הקק"ל לצד הכפרים עליהם נבנו. הפעילים נשאו קופסה גדולה נוספת עליה נכתב "קרן קיימת למי?" ומצידה האחד צוירה הארץ וכתוב עליה "שממה" ובצד האחר נכתבו שמות של יערות קק"ל עם כפרים חרבים תחתם. האירוע סוקר בעיתון "העיר".

מחאה נגד המלחמה בלבנון

ביולי 2006 החלה המלחמה בלבנון ושיבשה מאד את עבודת הארגון. לא רק מבחינת מצב הרוח אלא גם מבחינת תכנית העבודה שנעשתה לפתע לא רלוונטית. הרי לא ניתן להמשיך לעסוק בנכבה של 1948 כשבהווה מתרחשת טרגדיה כה קשה למאות אלפי ערבים ויהודים. התקיימו דיונים פנימיים בהם נדונה השאלה האם זוכרות צריכה להגיב למלחמה. זה אינו מובן מאליו כי האג'נדה של זוכרות לא עוסקת בנושאים הקונפליקט של היום כמו החומה, חיסולים וכו'. הוחלט שזוכרות תגיב על המלחמה בגלל חומרת המצב והתחושה שאי אפשר לצפות בנעשה מהצד. חשוב היה, אם זאת, לציין בתגובה את הרעיון הבסיסי של זוכרות, שהנכבה היא מקור הסכסוך, גם זה המתחולל כעת בלבנון. הודפסו אלפי פליירים שהופקו במיוחד וכללו תמונת בית הרוס בחיפה, טקסט מתורגם של הפלייר שצה"ל פיזר בלבנון וקורא לאוכלוסיה לעזוב וטקסט מיוחד של זוכרות המקשר בין תחושת חוסר הביטחון בביתנו לבין הפליטות שהחלה בנכבה הפלסטינית. בפעולה הישירה שיזמה זוכרות, הפליירים הושלכו מגגות

גבוהים במרכז ת"א, כדי לדמות את השלכת הפליירים של צה"ל בלבנון. מאות פליירים גם חולקו לעוברים ושבים ברחובות בשעות העומס של יום שישי. הפעולה התפרסמה בשני עיתונים וזכתה לתגובות שונות, רובן לא קלות של ישראלים ברחוב ולפניות נרגזות לאתר העמותה. זוכרות גם אספה תרומות כספיות מאנשים בישראל ושלחה לארגון בצרפת שהעביר לפליטים החדשים בלבנון. בתגובה לכך שניים מרשימת התפוצה של זוכרות ביקשו להסיר ממנה בעקבות הפעולות הללו. לעומת זאת, היו גם תגובות אוהדות של ישראלים, רובם פעילי שלום וארגון באירלנד שקיבל הדיווח על הפעילות העתיק מזוכרות את הפלייר ופעילו הפיצוהו ברחובות דבלין.

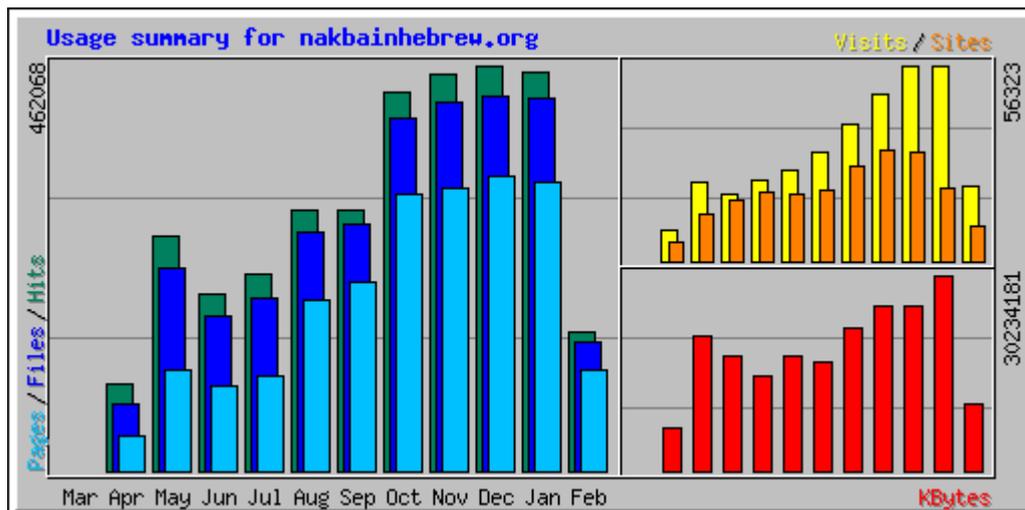
ייצור והפצת ידע

בתחום זה זוכרות ביקשה לייצר ידע נוסף על הנכבה, בעיקר בעברית, ולהפיצו בדרכים שונות. הפרויקטים הנכללים בתחום זה הם: אתר האינטרנט, מרכז המידע, פרסומים ומצגות, איסוף עדויות, כתב עת.

אתר האינטרנט

האתר של זוכרות גדל והולך בד בבד עם הפעילות המתקיימת. בשנת 2006 נוספו לו 100 עמודים, מתוך 490 בסה"כ. נעשה מאמץ נרחב לעדכון הידע על כל היישובים שנהרסו בנכבה. נאסף ידע רב ממקורות שונים ומעודכנים, גם על סמך הידע שנאסף ע"י פעילי הארגון בשטח. המטרה היא לשדרג את תשתית האתר כדי שחויית הגלישה והאפשרויות הטכנולוגיות שלו ישתפרו ללא הכר. חלקו העיקרי של שדרוג זה כבר קיים והוא צפוי להיות מושלם במהלך 2007.

ע"פ סטטיסטיקות מעודכנות העוכבות אחר הגלישה באתר ניתן לראות כיצד עולה בהתמדה מספר המבקרים באתר של זוכרות: <http://nakbainhebrew.org/plesk-stat/webstat> ע"פ הטבלה באפריל 2006 ביקרו באתר 577 איש/ה ליום בממוצע, שצפו ב-5093 קבצים. בדצמבר גדל פי שלושה מספר הגולשים: 1,807 ביקורים ליום שצפו ב-13,787 קבצים. מעניין לציין שבאתר מבקרים גולשים מלמעלה ממאה מדינות, כולל מדינות ערב שונות. ארה"ב במקום הראשון וישראל בשני. עליה מתמדת זו מצביעה על מודעות הולכת וגדלה לפעילות של זוכרות בארץ ובעולם.

לאתר מתקבלות תגובות רבות. חלקן לא מעודדות אבל רובן מעודדות מאד, כמו זו:

Greetings

I take this opportunity to express my commendations and praise on the great work you are doing.

There is still a glimmer of hope for the few sane humans left on this earth.
The tears we have shed have not been wasted.
You inspire me to keep dreaming, hoping and strengthen my faith.

I dream and wish to walk beside you.

Please include me in your mailing list.

Kindest regards
Hussein

מרכז המידע

מרכז המידע במקום של זוכרות הולך וגדל עם הרחבת הפעילות ועם רכישת חומרים חדשים, בעיקר ספרים וסרטים. כמו כן נוספים חומרים מקוריים שזוכרות מייצרת, כמו חוברות ועדויות בוידאו. פונים אליו סטודנטים לארכיטקטורה, לגיאוגרפיה, להיסטוריה, עיתונאים, סופרים, אמנים, במאים, מדריכי טיולים וסתם מתעניינים. בשנת 2006 פנו למרכז המידע עשרות א/נשים ולקראת סופה התחלנו לערוך רישום מדויק של הפונים.

הנה דוגמא לפניה כזו:

שלום וערב טוב

אני טל סטודנטית לאדריכלות באוניברסיטת תל אביב
בסמסטר זה אני עושה קורס בשימור מבנים אצל אדריכל אמנון בר אור ואדריכל סרג'יו לרמן
נושא הקורס הינו בתי באר

בחיפושינו אחר בית באר שעליו נעבוד הסמסטר- מצאנו את הבית ברחוב שרירא גאון 26-
מדובר על בית באר שעל פי המפות קם בין השנים 1860-1880

סמוך לחלקה של ברקת'- שהיום היא אצטדיון מכבי יפו דרומית לסביל אבו נבוט ולתחנת הקמח שהיתה שם. ולחלקות של מש' סלוואחי ודוואני (דג'אני)

דיברנו עם אנשים רבים על מנת לחפש את ההסטוריה של הבית ואת שם בעל החלקה לפני 1948 (אז פלשו לשם משפחות יהודיות ומאז הבית שייך לעמידר)

עד כה חיפושינו העלו חרס

כאילו ההסטוריה נמחקה

מכיוון שעסקה של העמותה בזיכרון ואנו מאד רוצות לשלב את ההסטוריה של המבנה בשימורו (ולא רק מה שנשאר מהאדריכלות שלו)

אודה לכם מאד אם תוכלו לעזור לי/ להפנות למי שיכול לעזור לדעת עוד על העבר של המבנה הזה והאזור כולו בתקופת המנדט הבריטי ואף לפני כן

או לפחות לאתר את השם של בעל הקרקעות הערבי על מנת שאוכל להתחקות אחר ההסטוריה של הבית

תודה מראש

טל

זוכרות גם מקבלת חומרים שנתרמים ע"י א/נשים בנושאים הקשורים לנכבה. יש במרכז המידע חומרים שלא ניתן למצואם בספריות האוניברסיטאות ויש לזכרות הרבה ידע בע"פ וקשרים שעוזרים לא/נשים בגישה לידע על מקומות ספציפיים. האתגר הגדול שנותר עדיין, ואנו מקווים להיענות לו ב-2007, הוא לקטלג ולהנגיש את כל המידע לציבור. כלומר, ליצור אפשרויות חיפוש יעילות לחומרים הרבים הנמצאים אצלנו ולעיתים אף לפעילי זוכרות קשה לאתרם. לשם כך יזמה זוכרות פרויקט מיוחד לקטלוג חומר הוידאו שנמצא ברשותה. יש לזכרות שעות רבות של צילום בוידאו שצריך לקטלג כדי להשתמש בחומר לצרכים שונים.

זוכרות שולחת באופן סדיר מידע במיילים על הפעילות לרשימת תפוצה של תומכים. ברשימה זו נמצאים בסוף שנת 2006 1700 כתובות. במהלך השנה נשלחו 45 עדכונים.

פרסומים ומצגות

ב-2006 נוספו החוברות הבאות אותן הפיקה זוכרות כחלק מפעילות הסיוורים השוטפת: ביר א-סבע, א-שג'רה, הגולן הכבוש, תרשיחא ועין אל מנסי. לחוברות אלה יש ביקוש רב לא רק באירועים עצמם של זוכרות, אלא גם אחריהם. פניות רבות של א/נשים מגיעות לקבל את החוברות, מכיוון שהן מכילות חומר מקורי ומחקרי על כפר ספציפי, אותו לא ניתן למצוא בשום מקום אחר. בחוברות על ביר א-סבע, שג'רה ותרשיחא נוספו מספר עמודים באנגלית, מענה לבקשה של רבים שאינם קוראים עברית או עברית. השנה השלימה תליה פריד מזוכרות את העבודה על מצגת מולטימדיה מקיפה על הנכבה. זו מצגת מולטימדיה בעברית ובאנגלית הכוללת מידע בסיסי על הנכבה, בעיקר מנקודת מבט יהודית ישראלית, קטעי עדויות של נשים פלסטיניות וקטעי וידאו קצרים של פעילי זוכרות. המצגת הוצגה כבר בפני קהלים שונים: ישראלים, יהודים וערבים ואורחים מחו"ל. התגובות מצוינות. פלסטינית כבת 25 שצפתה בה הודתה בהתרגשות שזו לה הפעם הראשונה לדעת כל כך הרבה על הנכבה. מצגת זו תיארז, בתחילת 2007, על דיסק עם חוברת הסבר ותישלח לקבוצות שונות - בתי ספר, תנועות נוער ועוד. היא גם תהיה חלק מערכה ללימוד הנכבה שזוכרות מפתחת מזה מספר חודשים.

זוכרות גם הפיקה שני פליירים קטנים השנה שליוו פעילויות שונות. האחד לפעילות מחאה נגד המלחמה בלבנון והשני עבור מחאה על מיצג הקק"ל במרכז ת"א. הפלייר בעניין המלחמה בלבנון דימה פלייר שצה"ל פיזר בדרום לבנון בקריאה לא/נשים לעזוב את בתיהם. הפלייר של זוכרות הושלך מגגות במרכז ת"א וחולק לאנשים ברחוב עם קריאה לחשוב על בניית בית משותף לכל תושבי הארץ ופליטיה. פעילות זו זכתה לכיסוי תקשורתי בשני עיתונים וארגון מאירלנד, שאהב את הרעיון קיבל מאיתנו תרגום לאנגלית והפיץ פלייר דומה בדאבלין. הפלייר בעניין הקק"ל חשף את שמות היישובים הפלסטינים ההרוסים שעל חורבותיהם נמצאים אתרי הקק"ל השונים. פלייר זה הופץ בשד' רוטשילד בת"א ע"י פעילי זוכרות שערכו תהלוכת מחאה בתגובה למיצג הקק"ל במקום. על פעילות זו נכתב בעיתון "העיר".

איסוף עדויות

פרויקט איסוף העדויות של זוכרות המשיך והתרחב בשנת 2006. רנין ג'רייס עובדת בכך בחצי משרה. היא אוספת עדויות בוידיאו, מתמללת אותן, דואגת לתרגום לעברית, עורכת אותן לסרטונים קצרים ולקראת סוף השנה החלה להוציא מהחומרים שאספה גם סיפורי כפרים מסויימים, ביוזמת ארגון בדיל. שלושה סיפורים, על תפקידן של נשים בנכבה, על תרשיחא ועל סוחמתא, שפורסמו ע"י בדיל, תורגמו לעברית ופורסמו באתר של זוכרות. נעשה סרט מיוחד, שאורכו 15 ד', עם עדויות של נשים שחוו את הנכבה, מתורגם לעברית ולאנגלית. סרט זה הוצג בפני מספר קהלים בארץ ובחו"ל וזכה לתגובות טובות. 20 עדויות של פלסטינים שחוו את הנכבה צולמו בוידיאו ב-2006. הן תומללו וחלקן נערכו לסרטים קצרים. עשר עדויות נאספו מנשים ועשר מגברים, שתיים מהעדויות נלקחו מאחים החיים סמוך לרמאללה, השאר בישראל. רוב העדויות נכלוות מאוחר יותר בחוברות שזוכרות מפיקה ועורכת סיוורים לכפרים מהם העדים. בנוסף, התקבלו שלוש עדויות שנאספו בסוריה, שתיים מהן של פליטי תרשיחא ואחת מעמקא. נערכו ארבעה סרטים שכללו עדויות וצילומים מהכפרים והסיוורים של זוכרות: על עין אל מנסי, דיר יאסין, עבדאללה זקת ז"ל, עדויות נשים על הנכבה.

כתב עת וגלריה

בשנת 2006 יצא פרויקט כתב העת והגלריה לדרך. כתב העת יצא לאור פעמיים בשנה, הראשון במאי 2007, ויעסוק בנכבה הפלסטינית ובהשפעות שונות שלה על חיינו כאן עד היום. יכלול טקסטים, לא בהכרח ישירים על הנכבה ודימויים שונים. העורך, בחצי משרה, הוא תומר גרדי ונורמה מוסי עובדת איתו. נוצר קשר בחוזה של עבודה משותפת עם ארגון פרהסיה - קבוצת אמנים, מעצבים ואנשי חינוך שמטרתה לתרום לפיתוחה של שפת תקשורת אזרחית. זוכרות ופרהסיה הוציאו קול קורא לכותבים ואמנים כדי לקבל עבודות לכתב העת. התקבלו 60 הצעות מהן נבחרו עשרים. עבור זוכרות הפניה הזו לציבור היוצרים חשובה כמעט כמו התוצאה הסופית של כתב העת שיצא לאור במאי 2007. כמעט כל המציעים הם ציבור חדש עבור זוכרות ובדרך זו הוצעה להם דרך פעולה בנושא שלא היתה להם עד כה ונוצרה מעין קהילת יוצרים של זוכרות.

המגזין והגלריה הם בעצם חלק מאותו פרויקט המבקש ליצור מרחב לדיבור על הנכבה בהקשר של תרבות ויצירה. המטרה היא לבחון את הנכבה כאירוע מתמשך ולא כאירוע היסטורי שעבר והסתיים. מתוך התבוננות כזו ניתן ליצור שפה תרבותית אחרת. העבודות בגלריה ובמגזין יהיו מקבילות ויתכתבו האחת עם האחרת. נורמה מוסי, אוצרת הגלריה, התחילה לעבוד עם האמנית שלומית באומן על התערוכה הראשונה שתוצג בגלריה ועניינה הכפר דוארה ששכן היכן שהוקם קיבוץ עמיר, הקיבוץ בו נולדה וגדלה האמנית. בתחילת 2007 ישופץ החלל המרכזי במקום של זוכרות כדי שיוכל לשמש כחלל תצוגה.

זוכרות בתקשורת

זוכרות, כמו ארגונים אחרים לשינוי חברתי, מתאמצת להופיע בתקשורת כדי להביא את האג'נדה שלה לציבור הרחב. יש תחושה שהתקשורת הישראלית הפופולרית עדיין מתקשה לעכל את הסיפור של זוכרות. הנכבה וסוגיית הפליטים הפלסטינים נתפס בד"כ כעניינם של הערבים, "אוייבי ישראל", ונהוג לחשוב שלא יתכן שזהו אינטרס של ארגון ישראלי לעסוק בנושא זה. יחד עם זאת, התקשורת, בעיקר המקומית והמקוונת, לא מתעלמת מהפעילות של זוכרות. נמצאות בידי זוכרות חלק מהכתבות על זוכרות משנת 2006. מהעיתונות המודפסת 12 כתבות בעברית, אחת באנגלית ואחת בערבית. מהאינטרנט יש בידי זוכרות 8 כתבות בעברית, שתיים באנגלית ו-7 בערבית. במסגרת הדיונים האסטרטגיים של זוכרות לקראת 2007 עלה הצורך לשפר את מערך היחצ"נות והדוברות של זוכרות.

חינוך

תחום החינוך כלל מספר תכניות לשנת 2006: ערכה חינוכית ללימוד הנכבה, קבוצות אנשי חינוך, עבודה עם צעירים, ערבי עיון, דיאלוג בין עקורים מכפר מסוים ליהודים החיים על אדמות הכפר, השתתפות בכנסים בארץ ובחו"ל; קבוצת למידה על שיבת הפליטים הפלסטינים.

ערכה חינוכית ללימוד הנכבה

בשנת 2006 סיימו עבודה מתמשכת עם שתי קבוצות של אנשי חינוך (בצפון ובמרכז) והתחלנו קבוצה חדשה (באזור המרכז). אחת התוצאות המשמעותיות מעבודה זו היא איסוף והתנסות בחומרים לקראת יצירת ערכה חינוכית ללימוד הנכבה בבתי ספר תיכוניים. המטרה היא ליצור ערכה שכוללת מערכי שיעור עם חומרים שונים כמו וידאו, מפות, מסמכים ועוד, שיצרו חוויה לימודית מרתקת לתלמידי תיכון. הידע על הנכבה קיים בספרים שונים ובזיכרון של א/נשים. האתגר הוא לארגן ולהציג את הידע הזה באופנים נוחים ללמידה. בקבוצות המורים נוסו מערכי שיעור שונים. עמיה גלילי, המצטרפת לצוות העובדות של זוכרות בראשית 2007, תרכז את הידע שהופק ותארגנו לכלל מסגרת של מערכי שיעור קונקרטיים. התכנית היא לסיים להפיק את הערכה בשנת 2007.

קבוצות א/נשי חינוך

כאמור, ב-2006 המשכנו וסיימנו לעבוד עם שתי קבוצות של אנשי חינוך והתחלנו קבוצה שלישית. משתתפי הקבוצות הם מורים בבתי ספר תיכון, בסמינרים למורים ופעילים בארגונים חברתיים. התקיימו עשר פגישות בסה"כ, שמהן אחת הייתה לסוף שבוע ארוך שסיכם את עבודת הקבוצות במשותף. כמו כן, התקיים עבור קבוצת המורים מהמרכז סיור בכפר סומייל עם פליט מהכפר. הפגישות היו לארבע שעות כל אחת וכללו הרצאות, סרטים וסדנאות. למפגשים אלו המנחים מזוכרות הציעו פעילות וגם המשתתפים בקבוצה פיתחו רעיונות משלהם. חשוב להדגיש שכל הפעילויות היו מקוריות ופיתחו במיוחד עבור קבוצה זו. במילים אחרות, כמות ידע רבה נוספה בעקבות העבודה של הקבוצות. חלק מהמורים הם ותיקים בתחום ובעלי ידע רב יחסית ולחלק היתה זו התנסות ראשונה עם חומרים מהנכבה. חלק ממשתתפי הקבוצות הראשונות ביקשו להמשיך ללוות אותם בבתי הספר תוך כדי הפעילות החינוכית שלהם כדי להמשיך להעמיק בנושא. זוכרות מתכוונת להמשיך בקבוצות בית ספריות קטנות בשנת 2007. תומר בליתי דגן, אחד המשתתפים בקבוצה ב-2006 ינחה, יחד עם נורמה מוסי את הקבוצה בשנת 2007. הנה משהו שכתבה אחת המשתתפות בקבוצה, במסגרת פעילות של כתיבת מכתב לפליטה:

אישה יקרה

כותבת לך ובעצם רוצה לפגוש אותך. חסרות לי העיניים והקול שלך. רוצה לשמוע את סיפורך, לנסות ולהכיל את כאבך- לבקש סליחה, להתנצל, להסביר, לבדוק איתך איך לתקן.

הראש שלי מלא בסטריאוטיפים שגדלתי עליהם, הלב שלי איתך. רוצה לומר לך שהכאב שלך הוא הכאב שלי, שהסיפור שלך הוא גם סיפור חיי, שהאנשים שגירשו אותך מעל האדמה ומביתך הם האנשים שאיתם אני חיה. האדמה והבתים לשעבר שלך הם האדמה והבתים שלי בהם אני גרה ועליה אני דורכת היום. עד שלא נדבר ונתקן הכתם השחור הזה, השנאה, הבורות האופל החשיכה תלך איתי לכל מקום, תחייא איתי בכל מקום.

אישה יקרה איפה את עכשיו? איך את חיה? בואי ניפגש רוצה להקשיב לך, את מוכנה לספר?

אח"כ אספר גם אני או שאולי אני אתחיל... יש לי בת בת שנה ושלושה חודשים. הלוואי שתגדל במקום שהצליח לתקן ולטהר. בשביל זה אני כאן לנסות לסלול עבורה דרך נקייה יותר.

עבורה, עבור הנשמה שלי ועבור כל הילדים/ות שאותם אני מלמדת ואוהבת. אח"כ נחשוב ביחד איך עושים תיקון, אם אפשר בכלל, מה יכפר מה ישמח אותך. נבדוק האם יש מחילה? הלוואי.

אורלי

זוכרות עובדת עם קבוצות נוער וצעירים שונות מבי"ס יסודי ועד לאוניברסיטה. זה קורה בעקבות פניות של ארגונים שונים העובדים עם אוכלוסיות אלו. בשנת 2006 קיימה זוכרות 10 פעילויות כאלה שהשתתפו בהן 650 תלמידים/ות. בד"כ אלה סדנאות והרצאות, אבל לעיתים גם פעילות של סיורים. אחת הפעילויות החשובות והמוצלחות ביותר במסגרת זו הייתה לציון יום הנכבה בביה"ס היסודי הדו לשוני בירושלים, שאחד ממוריו השתתף בקבוצת המורים של זוכרות. השתתפו בה כל מורי ותלמידי ביה"ס שהקימו יחד את מפת הכפרים הגדולה של זוכרות. הם למדו על הנכבה ואח"כ יצאו לסיור בכפר ההרוס צובא. הייתה התלהבות רבה של הצוות מהפעילות הזו. אחת המורות אמרה לצוות של זוכרות שהיום הזה משדרג את העשייה החינוכית של ביה"ס והם רוצים להפוך זאת למסורת. דוגמא נוספת היא עבודה עם מספר קבוצות מארגון חלונות, העוסק בחינוך של קבוצות צעירים בנושא הקונפליקט. זוכרות קיימה מספר סדנאות לקבוצות שונות בחלונות.

ערבי עיון

אחת הדרכים החשובות בהן זוכרות פונה לציבור היהודי (בעיקר!) בישראל היא באמצעות ערבי עיון בהם מתקיימות הרצאות, סרטים וכד' במרכז המידע של זוכרות. בשנת 2006 התקיימו 14 ערבי עיון: בארבעה מהם הוקרנו סרטים ובסה"כ השתתפו בהם 260 איש/ה. חלק מהמשתתפים בערבי העיון מגיעים באופן קבוע אבל תמיד גם מגיעים אנשים חדשים. זהו גם פורום שחלק מהמשתתפים בו אינם מגיעים לסיורים של זוכרות. ברור שהמיקום של זוכרות, במרכז ת"א, מקל על משתתפים רבים להגיע. ערבי עיון אלה מתפרסמים ב"עכבר העיר" וב"טיים אאוט", דבר המגדיל את החשיפה של זוכרות גם למי שלא מגיע בסופו של דבר.

הרצאות לקבוצות

בשנת 2006 קיימה זוכרות 13 הרצאות על הנכבה ועל הפעילות של זוכרות לקבוצות מוגדרות שהזמינו את ההרצאה. רובן היו מחו"ל והשתתפו בהן בסה"כ 160 איש/ה. אחת מהן היה ראיון ארוך של נורמה מוסי ואיתן ברונשטיין בתכנית רדיו בת שעתיים ברשת א'. הרצאה אחרת הייתה בחוג לארכיטקטורה באוניברסיטת ת"א לקראת יציאת הסטודנטים לסמינר בבית שאן. איתן ברונשטיין הרצה להם על ביסאן, העיר הפלסטינית שנמחקה ב-1948 ואין לה זכר באתר הארכיאולוגי הגדול שם.

דיאלוג בין עקורים פנימיים לבין יהודים החיים על אדמותיהם

פעילות זו לא קרתה השנה. הפעילות היחידה שהייתה קרובה לכך, היה מפגש מתמשך של קבוצת נשים יהודיות וערביות שחלקן קשורות לאותו מקום (ראו להלן). זוכרות לא מצאה עדיין דרך יעילה לפתח פרויקט כזה אבל ברגע שתפתח ההזדמנות, היא תנוצל ללא ספק. הערכתנו היא שבמצב הפוליטי בו אנו חיים קשה מאד ליהודים להיפגש עם עקורים מהמקום שלהם ממש. הניסיון שנעשה לפני למעלה משנתיים עם עקורי בירעם וחברי ברעם היה חד פעמי, בינתיים. ובפרספקטיבה של זמן גם אפשר להבין עד כמה היה ייחודי (קישור לדו"ח של 2004).

השתתפות בכנסים בארץ ובחו"ל

זוכרות הציגה בשנת 2006 בעשרה כנסים בארץ ובחו"ל, בסה"כ בפני כ-860 איש/ה. חמישה מהכנסים היו אקדמיים וחמישה נשאו אופי יותר פוליטי אקטיביסטי. איתן ברונשטיין הוזמן שלוש פעמים להולנד, פעמיים להרצות בכנסים על ליפּתא ופעם לסיור הרצאות משותף עם לילה אלעלי, פלסטינית מלבנון, מנהלת ארגון אל-נג'דה. איתן ברונשטיין וליילה אלעלי גם נסעו לפורום החברתי העולמי בקרקאס והציגו שם יחד. באחד הכנסים בארץ הציג איתן ברונשטיין טקסט חדש (על התנגדויות מקומיות של יהודים לנכבה) שפורסם לאחר מכן באתר באינטרנט (קישור). הפניות לזוכרות להציג בכנסים מעידה על המודעות הגוברת לעבודתה גם ברמה האקדמית והבין ארגונית בארץ ובעולם. העניין האקדמי בזוכרות מקבל ביטוי גם בפניות הרבות של סטודנטים וחוקרים לקבלת מידע. הכנסים הם גם הזדמנות נדירה לזוכרות להיחשף בחו"ל. הנה דוגמא:

Sent: Saturday, June 17, 2006 7:35 PM
Subject: Golan Heights visit

Dear Eytan,

You will remember we met at Lifta Conference in Amsterdam. Antoine Raffoul (of Architects and Planners for Justice in Palestine - APJP) with Abe Hayeem.

I want to thank you firstly as a Palestinian (whose home has been recently demolished in Old Haifa) and as secondly a member of APJP for the courageous visit you undertook through the occupied Golan Heights. It must have given moral boost to the original inhabitants to know you were there. Where any representatives of the Syrian Government there?

I want to also congratulate Zochrot for winning the 'expense' case against the Israeli authorities. Israel cannot go unpunished for all the terrible things it is doing in the Palestinian Occupied Territories. It cannot go unpunished for killing the innocent Ghalia family on the beaches of Gaza. It cannot go unpunished for demolishing my family home in Haifa.

In the latter case, I now take this as a personal mission to right the wrong.

Please keep in touch and let us know when you are in London. Our house is yours.

Regards,

Antoine Raffoul, RIBA
 General Secretary
 APJP
 London W4 1SE

קבוצת נשים

אחת הפעילויות הבלתי מתוכננות מראש שקיימה זוכרות ב-2006 היא סדרת מפגשים שקיימה קבוצת נשים יהודיות ופלסטיניות. זוהי קבוצה המונה 15 משתתפות בנות 40 עד 70 שהחלו להיפגש בשנת 2001 על בסיס מגורים בשכנות, באזור אבו סנאן. עד לתחילת 2006 למפגשים היה אופי חברתי בעיקר. נוצר קשר עם זוכרות והוצע להן לעסוק בנכבה ובמשמעותה לחייהן. התקיים על כך דיון בקבוצה והן החליטו לקפוץ למים הקרים האלה. המעבר לא היה פשוט - שתי יהודיות עזבו אבל אחרות הצטרפו.

התקיימו 12 פגישות בנות שלוש שעות כל אחת, בהנחיית רנין ג'רייס וליאת שדה סעדון מזוכרות. הן דנו במקומות שבהם הן גרות ואו גורשו מהן ובמה שהתרחש בהם ב-1948, צפו בסרטים על הנכבה, קיימו דיונים שונים וביקרו בכפר ההרוס עמקא, שמשתתפת אחת גורשה ממנו. כתוצאה מכך הן מבקשות לקיים סיור גדול של זוכרות לעמקא, כולל הפקת חוברת עם עדויות וכן צילומי וידיאו.

עיסוק בנכבה בקהילות מוחלשות

פרויקט נוסף שלא תוכנן מראש ל-2006 נעשה יחד עם ארגון מהפך-תע"ר, שפועל להעצמה חינוכית/פוליטית בקרב קהילות מוחלשות בישראל (חמש יהודיות ושתיים פלסטיניות). זהו שיתוף פעולה חשוב כי טמון בו פוטנציאל להגיע לציבור שאין לזוכרות כמעט כל מגע איתו. מסיבות סוציולוגיות שונות, העמדות באוכלוסיה היהודית המוחלשת בישראל הן בד"כ לאומניות ונושא הנכבה הוא טאבו עבורן. הפרויקט המשוּפף לזוכרות ומהפך-תע"ר מתבטא בלימוד של הצוות החינוכי של מהפך-תע"ר, כשהמטרה היא שהתכנים יחלחלו מאוחר יותר גם לעבודה הקבוצתית והפרטנית ב"שטח". היכולת לעבוד עם אוכלוסיות אלה ישירות על הנכבה היא מוגבלת ביותר, לכן העבודה מתחילה ברמת המנחים. אחרי מספר פגישות תכנון בין ההנהלות של הארגונים הוגש פרופוזל משותף לארגון הגרמני ZIVIK. במסגרת הפרויקט התקיימו שישה מפגשים חינוכיים עם פורומים שונים של מהפך-תע"ר: צוות היגוי ארצי, צוות רכזות ארצי, סטודנטים מדריכים חדשים וותיקים. נערך גם סיור לצוות הרכזות של הארגון באזור אבו כביר בת"א שעד הנכבה חיו בו פלסטינים. בשנת 2007 ימשך ויורחב הפרויקט.

קבוצת למידה על שיבת הפליטים הפלסטינים

בשנת 2006 החלה לפעול בזוכרות קבוצה שלומדת את ההשלכות המעשיות של שיבת הפליטים הפלסטינים. זהו פרויקט שנבנה יחד עם ארגון BADIL מבית לחם, שעוסק בזכויות הפליטים הפלסטינים. הרעיון הוא לנסות לחשוב על מצב בו שבים פליטים פלסטינים במסגרת של הסכם שלום ולהציע אפשרויות שונות למימוש זכות השיבה. העיקרון של זכות השיבה הוא בסיס לדיונים ואינו נתון לוויכוח, אלא לבחינת הדרכים ליישומו. במסגרת זו הוקמה קבוצה בזוכרות הכוללת כעשרים פעילים/ות וקבוצה מקבילה הוקמה ע"י BADIL. רוב המפגשים הן של כל קבוצה לחוד אך חלקם נעשה במשותף בבית לחם. הקבוצה של זוכרות מורכבת מאנשי צוות והנהלה של זוכרות, פעילים אחרים ואקדמאים מתחומים שונים. התקיימו 5 מפגשים של הקבוצה של זוכרות, חלקם היו הרצאות ודיונים פתוחים לקהל הרחב. בנוסף התקיימו שלוש פגישות משותפות עם הקבוצה של BADIL. לקראת סוף השנה נראה שהמטרה לשנת 2007 היא להעלות על הכתב מודלים שונים למימוש השיבה.

בניית יכולת ארגונית

בשנת 2006 קיימה זוכרות שני ימי דיונים על הארגון ועל העבודה של זוכרות. השתתפו בהם הצוות וחברי הנהלה, בסה"כ 15 איש/ה. בראשון נעשתה סקירה על זוכרות מאז הקמתה והתקיים דיון על העתיד של הארגון. בשני נערכה סדנת פסיכודרמה שסייעה להעמקת ההיכרות וההבנה בין חברי הארגון ונערך דיון על תכנית העבודה לשנת 2007. נקבעו למעלה מעשרה קריטריונים לפיהם זוכרות בוחרת לבצע פרויקטים, מעין כלי שמסייע להגדיר את סדרי העדיפויות הארגוניים. הקריטריון החשוב ביותר הוא הרלוונטיות והשפעה של הפעילות על הציבור היהודי בישראל. השני בחשיבותו הוא חיבור בפעילות לקהילה או ליוזמה מקומית בארץ.

איתן ברונשטיין השתתף בקורס מעמיק של שתי"ל והבצפר לניהול קמפיינים. פרידריקה שוורצר השתתפה בשבעה ימי למידה של הארגון הבריטי RTC ושל שתי"ל על ניהול סכסוכים. חמישה אנשי צוות של זוכרות השתתפו בסדנא בברלין, שארכה שבוע, ובה השתתפו יהודים, גרמנים ופלסטינים. הסדנא עסקה בזיכרון הנכבה והשוואה ובהשלכות על הסיכסוך בארץ ועל יחסי גרמניה, ישראל והפלסטינים.

הפעלת פעילים מקומיים

אחת ממטרותיה האסטרטגיות של זוכרות היא לפעול יחד עם פעילים מקומיים ולא רק ביוזמה וארגון של הצוות המרכזי, הנמצא ברובו במרכז. כאמור, ברוב הסיוורים הגדולים היו פעילים ויוזמים א/נשים מקומיים, פלסטינים ויהודים. גם חלק מהסיוורים לקבוצות מוגדרות נעשו ע"י תמר אברהם בליפתא ויובל תמרי ביפו. בדיונים האסטרטגיים שהתקיימו בזוכרות במהלך שנת 2006 הוחלט להקים סניף בירושלים ממרץ 2007. שנת 2006 הייתה גם שנת התמודדות עם משבר חריף ראשון בתולדות הארגון כאשר בסוף 2005 קבוצת פעילים מרכזית מחיפה עזבה, כמעט כולה, את הארגון על רקע מחלוקת אידיאולוגית. עזיבה זו פגעה ביכולת ובהיקף הפעילות בסניף שהיה פעיל בחיפה אבל העוזבים נותרו בקשר טוב עם זוכרות וחלקם אף הועסקו, במהלך 2006, כפרילאנס.

גיוס משאבים

פרידריקה שוורצר היא רכזת גיוס משאבים של זוכרות בחצי משרה ממרץ 2006. היא פועלת לגיוס תמיכה כספית בזוכרות ואחראית על התכנון האסטרטגי של הארגון. בשנת 2006 זוכרות זכתה להכנסות בסך כולל של כ-280,000 יורו. זו עליה בשיעור של 45% לעומת שנת 2005. התורמים של זוכרות לשנת 2006 היו MCC, KERKINACTIE, ICCO, CIMADE, MEDICO INTERNATIONAL, ZIVIK, בנוסף לכך קיבלה זוכרות ש"ח מתומכים ומשתתפים בישראל.

ניהול משרד

זוכרות היגיעה לשלב התפתחות כזה שלא ניתן היה יותר לנהל את המשרד כחלק מהמשרות הקיימות. לכן, במאי 2006 החלה אסתר גולדנברג לנהל את המשרד של זוכרות בחצי משרה. היא מנהלת את

המשימות המשרדיות השוטפות של זוכרות, עוקבת אחרי חשבונות העמותה ומקדמת את ארגון המשרד כדי שניתן יהיה לנהל את כלל הידע והמידע הקיים בזוכרות. אסתר גם הדריכה סיורים של זוכרות ביפו וייצגה את זוכרות בפגישות שונות.

תכניות לעתיד

לקראת שנת 2007 זוכרות מתכוונת להמשיך ולהרחיב את הפרויקטים הקיימים וכן להתחיל מספר פרויקטים חדשים.

1. הפרויקט עם מהפך-תע"ר יגדל;
2. פרויקט הסיורים יעבור הערכה מסודרת;
3. מרכז המידע יאורגן בצורה נגישה יותר לציבור;
4. הערכה החינוכית ללימוד הנכבה תושלם;
5. האתר ישודרג מבחינה תכנית וצורנית;
6. העבודה של זוכרות מול התקשורת תשופר;
7. תיפתח גלריה לאמנות;
8. יצא לאור כתב העת "סדק";
9. יופק סרט על הכפר סלמה בסיוע זוכרות ובמימון ICCO;
10. יצא לאור ספר של נגה קדמן על הכפרים הפלסטינים ההרוסים, ע"י הוצאת נובמבר, ובסיוע זוכרות.